

LBRIS

We know
books

Originally published as

Die rechtschaffenen Mörder by Ingo Schulze

Copyright © S. Fischer Verlag GmbH, Frankfurt am Main 2020

Design copertă: Ștefan Ioan

Ilustrație realizată prin tehnici de editare digitală și inteligență artificială.

© 2026 by Editura Lebăda Neagră

pentru prezenta ediție în limba română

Această carte este protejată de legile copyrightului. Reproducerea, multiplicarea, punerea la dispoziția publică, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea deținătorului copyrightului constituie încălcări legislative cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc în conformitate cu legile în vigoare.

www.blackswanpublishing.ro

Editura Lebăda Neagră

Iași, Str. Plopilor fără Soț, nr. 45, 700273

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

SCHULZE, INGO

Uciğașii fără pată / Ingo Schulze; trad. din lb. germană de Mihai-D. Grigore.

Iași: Lebăda Neagră, 2026

ISBN 978-630-330-183-9

I. Grigore, Mihai D. (trad.)

821.112.2

Ingo
Schulze

UCIĞAȘII FĂRĂ PATĂ

Traducere din limba germană
de **Mihai-D. Grigore**

Lebăda Neagră
Iași, 2026

face din acest roman o operă de literatură contemporană surprinzătoare și captivantă din toate punctele de vedere. Cu *Die rechtschaffenen Mörder* (cuvântul *rechtschaffen* conține în limba germană, pe lângă sensul de „fără pată” ales pentru titlu, și componenta morală, „integru, cinstit”), Schulze a reușit o capodoperă narativă care descrie în mod captivant și distractiv provocările complexe ale transformării capitaliste. Schulze arată aici că supraviețuirea unei burghezii educate, care se ridică deasupra cursului timpului și a schimbărilor istorice, este, în cele din urmă, un mit. Umanismul și morala burgheză sunt doar un strat de lac care se sfărâmă rapid atunci când proiectele de viață eșuează. Astfel, declinul economic și moral al lui Norbert Paulini este, de asemenea, o parabolă a pătrunderii noii lumi capitaliste într-o lume idilică burgheză fragilă, care a putut supraviețui doar într-o nișă a statului comunist și a fost spulberată de noile vremuri.

Alexander Rubel

PARTEA I

CAPITOLUL**I**

În cartierul Blasewitz, din Dresda, locuia odinioară un anticar care se bucura de o reputație de neegalat pentru cărțile sale, pentru cunoștințele sale și pentru reticența sa de a se lăsa impresionat de așteptările vremilor sale. Nu numai localnicii îl căutau; adresa sa era păzită cu gelozie nu doar în Leipzig, Berlin sau Jena, ci chiar și clienți din insulele baltice Rügen și Usedom veneau la el pentru a-l vedea. Aceștia luau în calcul călătorii de ore întregi cu trenul sau cu mașina, dormeau pe saltele pneumatice la prieteni sau îndurau cazări ieftine, doar pentru a-și începe a doua zi la zece fix expediția de descoperire, care, întreruptă de o pauză de prânz de două ore, dura până la ora optsprezece, uneori însă chiar și până noaptea târziu. Ei escaladau pe scări înălțimile rafturilor superioare, citeau capitole întregi pe trepte înainte de a coborî din nou pentru a inspecta în genunchi, ca și cum ar fi ascultat linoleumul, cotoarele cărților de pe raftul inferior. Tocmai în zonele extreme, căutătorii bănuiau că se ascund operele care le-ar fi putut deveni centrul lumii.

Alte anticariate aveau poate o ofertă de cărți mai bogată, cu mai multe rarități, în încăperi mai mari. Dar oricine venea în Dresda-Blasewitz, pe Brucknerstraße, deschidea poarta de fier a grădinii, ajungea la ușa din față, trecând de gardurile vii și ghețele de gunoi, apăsa butonul alb și șubred de

lângă semnul „Anticariat”, aștepta până când ușa se deschidea cu un clănțănit sec, urca treptele de piatră până la primul etaj și, în final, răsuca butonul soneriei de aluminiu strălucitor cu inscripția „Vă rugăm să rotiți”, acela tindea la mai mult, și anume la intrarea în împărăția celebrului anticar Norbert Paulini.

Norbert Paulini semăna cu un țarcovnic sau cu un portar de muzeu atunci când, protejând crăpătura ușii cu corpul său, îl scruta pe vizitator peste ochelari și îl stânjenea cu un „Ce doriți?” sau chiar îl degrada la statutul de intrus care nu știe parola. Nu te-a recunoscut stăpânul cărților? Să fi uitat toate conversațiile purtate?

Oricine îi răspundea putea intra! Atât cei care doreau doar „să arunce o privire”, cât și cei ce voiau să știe dacă a intrat între timp vreo traducere din Tucidide.

„Vă salut!”, răspundea apoi Norbert Paulini, chemându-și oaspeții pe nume sau cel puțin oferindu-le un „doamna...” sau „domnule...” ezitant, după care vizitatorii săi îl ajutau să-și amintească. Dând din cap, anticarul repeta numele ca pe un cuvânt care îi scăpase, inexplicabil, pentru o clipă din minte.

În funcție de vreme și de anotimp, arăta cu degetul spre cuier și spre suportul de umbrele și pleca cu pași lungi, pentru a se întoarce la scurt timp cu un teanc de cărți strânse cu un elastic și având deasupra un bilet cu numele interlocutorului său.

„Boate e ceva aici care vă interesează”, spunea, trecând elasticul pe încheietura mâinii stângi și strecurând biletul în buzunarul halatului de casă albastru-gri. Norbert Paulini pomenea repezit motivele care îl determinaseră să adauge una sau alta dintre cărți la titlul căutat de client. Palmele și degetele lui mângâiau cărțile, se pliau pe ele sau le dezmierdau

ușor rănilor, fie că era vorba de scrijelituri în copertă, cotoare uzate sau de colțuri îndoite. Așeza cărțile una după alta în fața interlocutorului, vârfurile degetelor mâinii drepte lucrând neobosit pentru a le alinia la aceeași distanță față de marginea mesei.

„Poate că una dintre ele vă va stârni interesul”, repeta atunci și dispărea din încăpere. Lăsat singur cu cărțile, rareori se întâmpla ca cineva să refuze sugestiile. Lipsa banilor nu era un motiv întemeiat. Toată lumea avea voie să își ia cărțile acasă imediat după ce Paulini învârtea manivela casei de marcat și nota suma restantă pe o hârtiuță. Destul de des însă, el mototolea biletul pe loc în fața oaspeților și așeza în tăcere cartea mult dorită peste cele plătite. Era surd la protestele celor ce nu suportau atâta generozitate. Norbert Paulini știa ce era bine pentru toată lumea. Ce mai contau câteva mărci în plus sau în minus?

Nu se știe dacă cele mai frumoase trei camere ale lui Norbert Paulini erau locuința cărților sau dacă acesta se mutase la ele. Cărțile și anticarul trăiau împreună, zi și noapte, și cum în fața ferestrelor care dădeau spre stradă străjuiau arțari, iar un castan uriaș din curte umbrea casa, orele zilei și anotimpurile se pierdeau într-un semiîntuneric ce justifica oricând lumina unei veioze.

Dar Norbert Paulini putea deveni și strict, chiar neplăcut, dacă vizitatorii puneau greșit la loc cartea pe care o răsfoiseră sau o lăsau culcată peste celelalte. El insista cu orice chip ca lumea să-i respecte ordinea. Numai ordinea salva cărțile de la a deveni de negăsit, adică de la dispariție. Ordinea era, de asemenea, condiția prealabilă pentru al șaselea simț al lui Norbert Paulini. Acesta avea darul de a recunoaște cu coada ochiului modificările în succesiunea cotoarelor cărților. Dacă

ordinea lor din raft era tulburată, el sesiza imediat locul și putea să numească autorul și titlul înainte să ajungă cartea la casa de marcat. Astfel, Norbert Paulini era pregătit și cu alte recomandări. De două ori îi ceruse unui hoț să returneze cartea, dându-i detaliile bibliografice complete. Unii îi atribuiau puteri supranaturale sau căutau în secret în jur oglinzi ascunse.

Logic ar fi fost să-l considerăm pe Norbert Paulini un domn în vârstă. Însă oricine nu era deranjat de ochelarii săi antediluvieni sau de tonsura involuntară, pleșuvă pe ceafă, împrejmuită de păr cârlionțat, închis la culoare, oricine nu atribuia umerii săi largi și brațele puternice cardiganului purtat sub halatul albastru-gri, oricine nu se simțea deconcertat de dunga de modă veche a pantalonilor săi sau de pantofii grei, cu aspect ortopedic, în care pășea prin camere, oricine nu era contrariat nici de accentul său saxon tributar cuvântului scris, nu vorbit, ci îl privea, așa cum am făcut eu atunci, direct în față, acela descoperea, în mijlocul acestei deghizări, un Norbert Paulini tânăr, despre care nimeni n-ar fi gândit că a fost sau că va fi vreodată altfel.

CAPITOLUL

II

Încă din primele zile de viață, Norbert Paulini a fost așezat pe cărți. Mama sa, Dorothea Schuller, originară din Brașov, refugiată împreună cu familia în timpul războiului și rămasă singură la Bad Berka, lângă Weimar, unde aștepta, într-o cameră fără sobă, renașterea ideii Bauhaus, l-a întâlnit în 1949, în parcul de pe malul Ilmului, pe viitorul ei soț, Klaus Paulini. Siguranța cu care s-a apropiat de ea, bunele maniere, strângerea de mână caldă, fermă, dar și numele său au convins-o să se mute la Dresda și să se căsătorească cu el. Klaus își făcuse ucenicia ca strungar și lucra la o fabrică din Dresda-Reick. În martie 1951, Dorothea Paulini a primit licența de a deschide o librărie cu un raion de anticariat. A refuzat oferta socrului ei, lăcătuș recalificat ca mecanic de locomotivă, de a o ajuta financiar, întorcându-l astfel împotriva ei. Cu toate acestea, bătrânul Paulini, om supus capriciilor, a dispărut din Dresda la scurt timp după aceea, fără să anunțe pe nimeni încotro se duce.

Librăria Dorotheei Paulini din Hüblerstraße, aflată la o aruncătură de băț de Schillerplatz și de celebrul pod peste Elba, cunoscut sub numele de *Minunea albastră*,¹ a prosperat din prima zi. Soțul ei îi cumpăraseră o remorcă de bicicletă

1. *Das blaue Wunder*, o operă inginerescă de pionierat mondial la momentul inaugurării în anul 1893 (n. tr.).

pe două roți, pe care o putea folosi pentru a-și achiziționa cărțile. Nicio distanță nu era prea mare pentru Dorothea Paulini dacă era sunată și i se ofereau cărțile potrivite. Uneori, Klaus Paulini, care, spre nemulțumirea soției sale, nu citea, prelua seara sau duminica tururile după cărți și contribuia cu o parte din salariul său atunci când capitalul nu ajungea.

Dorothea și Klaus Paulini erau încrezători. Nu trebuia să mai aibă loc un nou război. Iar contribuția lor la acest țel a fost să investească în cărți. Au băgat în achiziții fiecare bănuț pe care îl aveau. Chiar și atunci când Dorothea a rămas însărcinată, nu s-a schimbat nimic.

În iunie 1953, Dorothea Paulini a născut un băiat – și a murit câteva zile mai târziu din cauza unei septicemii nediagnosticate. Agnes Paulini, născută Abel, și-a crescut nepotul, așa cum îi promisese nurorii sale. Cu toate acestea, nimeni nu știe de ce Klaus Paulini nu a căutat pe cineva care să ducă librăria mai departe și, în schimb, a achitat creditul soției sale, păstrând toate cărțile pe care le achiziționase aceasta, dintre care majoritatea erau încă depozitate în lăzi de lemn și cutii de carton.

N-a suportat, oare, să vadă un străin în spatele casei de marcat a Dorotheei? De ce a renunțat la visul de a lucra ca asistent într-un loc liniștit și curat, pentru a se dedica unei mașini zgomotoase care îi vibra în corp zi de zi, din tălpi până la rădăcina firelor de păr, și care îi sufla în față respirația stătută a aerului saturat de lubrifiant? Sau dorea cu adevărat, așa cum au afirmat unii mai târziu, să păstreze pentru copil cărțile iubitei sale soții? Cu ajutorul colegilor de serviciu, Klaus Paulini a mutat numeroasele cărți și puținele rafturi pe Brucknerstraße, unde Agnes Paulini locuia în două camere de la primul etaj al unei case numite de proprietară

Stadtvilla. Au îngrămădit cărțile, care nu încăpeau nici în pivniță, nici în camere, în blocuri cubice pe holul mare. Un tâmplar fusese deja însărcinat să facă plăci de lemn care trebuiau să transforme grămezile de cărți în mese. Însă aceste „altare” au trebuit să fie demontate imediat, din cauza condițiilor de stabilitate ale casei, în aplauzele familiei de refugiați silezieni care locuiau în trei camere de pe același etaj. Klaus Paulini a vândut cadrele paturilor, spre nemulțumirea mamei sale. De atunci, saltelele erau așezate direct pe cărți. Coșul cu bebelușul nou-născut stătea și el pe o temelie din același material. Ceea ce rafturile nu puteau cuprinde creștea pe pereți în teancuri înalte asemenea unor coloane. Totul arăta ca și cum locatarii ar fi fost prepperi¹. Dar în loc de cutii de conserve, pungi de zahăr sau făină, ei strângeau cărți. Casa de marcat trona pe masa mașinii de cusut ca un mare mahăr.

1. Persoane care se pregătesc pentru a supraviețui în caz de dezastre naturale sau calamități, acumulând provizii, dezvoltând abilități de supraviețuire și elaborând planuri pentru situații de criză (n. tr.).